Uchwała Nr II/13/2024

Rady Powiatu w Końskich

z dnia 29 maja 2024 roku

w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424), Rada Powiatu uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3

Traci moc UCHWAŁA NR XXV/12/2021 RADY POWIATU W KOŃSKICH z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Koneckim na lata 2021 – 2025, zmieniona uchwałą Nr XXVIII/23/2021 Rady Powiatu w Końskich z dnia 31 maja 2021 roku zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Koneckim na lata 2021 – 2025.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Grzegorz Jóźwik

Uzasadnienie

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, która wprowadziła wiele znaczących zmian, w tym:

- pojęcie „przemoc w rodzinie" zastąpiono pojęciem „przemoc domowa,"
- rozszerzono definicję przemocy, dodając przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc,
- wprowadzono zmiany dotyczące kierowania osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych,
- dookreślono cel realizacji ww. programów oraz wprowadzono nowe obowiązki dla osób kierowanych do uczestnictwa w programach,

konieczna jest zmiana Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Koneckim na lata 2021 – 2025, przyjętego UCHWAŁĄ NR XXV/12/2021 RADY POWIATU W KOŃSKICH z dnia 30 marca 2021 r. ze zm. i przyjęcie nowego Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 - 2028. Program zakłada podejmowanie działań ukierunkowanych zarówno na ochronę osób doznających przemocy, jak i edukowanie osób stosujących przemoc oraz korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

W związku z powyższym, podjęcie uchwały jest zasadne.

Załącznik do Uchwały Nr II/13/2024
Rady Powiatu w Końskich
z dnia 29 maja 2024 roku

PCPR Końskie
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE KONECKIM NA LATA 2024-2028

Końskie 2024

Spis treści

Wstęp
I. Charakterystyka zjawiska przemocy 4
II. Podstawa prawna do tworzenia programu 9
III. Procedura „Niebieskie Karty" 11
IV. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie koneckim 13
V. Cele i założenia Programu 31
VI. Realizatorzy i współrealizatorzy Programu. 32
VII. Przewidywane efekty realizacji Programu. 32
VIII. Cele, zadania, realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028.* 34
IX. Ewaluacja i monitoring Programu 39
X. Finansowanie Programu. 39
XI. Spis tabel i wykresów. 40
XII. Bibliografia 41

Wstęp

Istotnym warunkiem skutecznego zwalczania zjawiska przemocy domowej jest zrozumienie jego genezy, znajomość form, jakie przemoc przyjmuje i wpływu, jaki wywiera na życie nie tylko samych osób doznających przemocy, ale również ich najbliższych i całego społeczeństwa.

Rodzina stanowi pierwsze i zasadnicze środowisko wychowawcze, gdyż tworzą się w niej określone normy regulujące zachowanie jej członków oraz role i pozycje wytwarzające wzajemne wymagania i oczekiwania. Rodzina jest tym składnikiem środowiska wychowawczego, który oddziałuje na człowieka najdłużej, niekiedy przez całe jego życie.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem niezwykle traumatycznym i ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych i zaburzeń postrzegania własnej osoby, sprawcy przemocy i innych ludzi.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 - 2028 stanowi realizację art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424), zgodnie z którym, to do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
4) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Program jest kontynuacją kierunków działań wyznaczonych w latach poprzednich, z uwzględnieniem aktualnych przepisów prawa, bieżących uwarunkowań oraz potrzeb. *Program* jest spójny z wytycznymi Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030 oraz Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2028 i ma na celu zwiększenie skuteczności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz

inicjowanie i wspieranie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy.

Cele szczegółowe *Programu* odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy domowej, a co za tym idzie, realizowane będą przez instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania oraz zwalczania przemocy domowej na terenie powiatu koneckiego. Nie ulega wątpliwości, że podejmowanie kompleksowych, wielopoziomowych działań, ukierunkowanych zarówno na ochronę osób doznających przemocy, jak i na edukowanie oraz korygowanie niepożądanych postaw i zachowań osób stosujących przemoc, a także skoordynowana i sprawna współpraca międzyinstytucjonalna, jest warunkiem niezbędnym do realizacji celu głównego *Programu*.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy

1. Definicja przemocy domowej

Wraz ze zmianą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zmianie uległa definicja pojęcia przemocy. W art. 2 ustawy określono, że pod pojęciem przemocy domowej należy rozumieć **jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:**

a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W stosunku do dotychczas obowiązującej definicji, wprowadzono zmiany rozszerzające pojęcie przemocy o nowe jej formy, których diagnozowanie było dotąd problematyczne (np. przemoc ekonomiczna) lub całkowicie wymykało się możliwości skutecznego uruchamiania procedur przeciwdziałania przemocy (np. cyberprzemoc).

W ustawie poszerzono także krąg osób, które mogą zostać uznane za doświadczające przemocy. Obecnie w ustawie pod pojęciem osoby doznającej przemocy rozumie się:

a) małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
h) małoletniego,

– wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

– jest intencjonalna - jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka,
– jest nakierowana na kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
– odbywa się w warunkach nierównowagi sił – osoba stosująca przemoc ma i wykorzystuje przewagę (fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną) nad osobą doznającą przemocy,
– prowadzi do naruszenia podstawowych praw i wolności osoby,
– powoduje u osoby doznającej przemocy cierpienie oraz naraża jej zdrowie i życie na poważne szkody.

Przemoc wykracza poza społeczne zasady wzajemnych relacji, godzi w osobistą wolność jednostki przyczyniając się do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zmusza do zachowań niezgodnych z własną wolą, upokarza, wywołuje cierpienie, rodząc często nienawiść i pragnienie odwetu.

2. Rodzaje przemocy

Przemoc domowa może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych

instrumentów:

- **przemoc fizyczna** – to każde zachowanie, którego celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego wbrew jej woli, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie jej życia, np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, kopanie, szarpanie, ciągnięcie za włosy, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub innymi substancjami żrącymi, itp.;
- **przemoc psychiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w ofierze strachu oraz pozbawienie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem. Ten rodzaj przemocy prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, np. poprzez: wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie. Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i często trudno ją rozpoznać, co wynika z faktu, że czasami w codziennych kontaktach używamy agresywnych słów, aby wpłynąć na bliskich. O przemocy mówimy wtedy, gdy taki sposób wpływu jest stosowany niemal wyłącznie.

  Specyficzną formą przemocy psychicznej, która nasila się w ostatnich latach w związku z szybkim rozwojem urządzeń elektronicznych i internetu, jest przemoc polegająca na prześladowaniu i nękaniu za pomocą środków komunikacji elektronicznej (cyberprzemoc);
- **przemoc seksualna** – to zmuszanie ofiary do jakiejkolwiek formy aktywności seksualnej wbrew jej woli, to wymuszanie współżycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu;
- **przemoc ekonomiczna** – przemoc ta wiąże się z celowym niszczeniem czyjejś własności, niezaspokajaniem podstawowych, materialnych potrzeb: kontrolowanie finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy, zmuszanie do proszenia o pieniądze, uniemożliwianie dostępu do konta bankowego, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto", zmuszanie do spłacania długów, itp.;
- **zaniedbanie** – jest określane jako ukryta forma przemocy. Polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb psychicznych i/lub biologicznych. Może dotyczyć dzieci, ale ma miejsce także odnośnie osób starszych, z niepełnosprawnością czy chorych, których

stan zdrowia wymaga opieki.

Sprawca przemocy stosuje zwykle wobec danej osoby więcej niż jedną formę przemocy, łącząc je tak, aby uzyskać pełną kontrolę nad swoją ofiarą.

3. Cykl przemocy domowej

Przemoc ma zazwyczaj charakter cykliczny, składający się z trzech następujących po sobie faz:

- fazy narastającego napięcia,
- fazy gwałtownej przemocy,
- fazy miodowego miesiąca.

FAZA NARASTAJĄCEGO NAPIĘCIA

Istotą tej fazy jest stopniowy wzrost napięcia i agresji u sprawcy - staje się on podirytowany i rozdrażniony, wszczyna awantury z byle powodu, może więcej pić, prowokuje kłótnie. Staje się patologicznie zazdrosny, kontrolujący i opresyjny. Ofiara doskonale przeczuwa zbliżający się atak i stara się nie denerwować partnera. Cały czas jest czujna, napięta i bardzo uważna. Niektóre ofiary w tej fazie cyklu mają różne dolegliwości cielesne, takie jak bóle żołądka, bóle głowy, bezsenność, utrata apetytu. Inne wpadają w apatię, tracą chęć do życia lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo.

FAZA GWAŁTOWNEJ PRZEMOCY

W tej fazie napięcie, które narastało w sprawcy, znajduje upust. Jego zachowanie staje się bardzo nieprzewidywalne, gwałtowne. Nawet małe drobiazgi mogą wywołać wybuchy gniewu sprawcy, np. pozostawienie jakiejś rzeczy w danym miejscu, opóźnienie posiłku. Dochodzi do eskalacji zachowań agresywnych, które mogą objawiać się biciem, kopaniem, grożeniem, duszeniem. Można zaobserwować również silne natężenie agresji słownej. Skutki użytej przemocy mogą być różne, zarówno fizyczne (otarcia, siniaki, złamania, obrażenia wewnętrzne, itp.) jak i psychiczne (apatia, depresja, itp.). Osoba doznająca przemocy czuje się bezradna, gdyż żadne formy jej łagodnego zachowania nie wpływają na poprawę sytuacji (ani bycie miłą, ani unikanie, ani bierne poddawanie się).

FAZA MIODOWEGO MIESIĄCA

W tej fazie wszystko się zmienia. Sprawca przeprasza za swoje zachowanie, obiecuje poprawę. Bywa czuły, troskliwy, zapewnia o miłości, usprawiedliwia swoje zachowanie. Przekonuje, że to był wyjątkowy incydent, który już się nigdy więcej nie zdarzy. Osoba zaczyna mieć nadzieję, że agresor się zmienił. Jednak czas trwania tej fazy z czasem staje się coraz krótszy. Pozytywny okres szybko przemija i znowu powoli dochodzi do narastania napięcia. Rozpoczyna się nowy cykl przemocy. Faza ta „zabezpiecza" agresora przed odwetem lub odejściem osoby krzywdzonej, która stanowi dla niego najbezpieczniejsze i zawsze dostępne źródło wyładowania.

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat. Przemoc z czasem nasila się, za każdym razem jest coraz gorzej. Akty przemocy stają się coraz bardziej brutalne i wyrafinowane.

4. Mity społeczne dotyczące przemocy

Przemoc jest zjawiskiem, wokół którego powstały stereotypy myślowe, niestety często mu sprzyjające, usprawiedliwiające i postulujące powstrzymywanie się od reakcji osób z zewnątrz.

Do takich przekonań należą, m.in.:

- przemoc nas nie dotyczy i zdarza się rzadko,
- przemoc ma miejsce wtedy, gdy widoczne są ślady na ciele ofiary,
- problemy rodzinne, małżeńskie nie powinny wykraczać poza ściany domu,
- przemoc zdarza się tylko w środowiskach z marginesu społecznego,
- to był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy,
- jeśli ktoś jest bity, to znaczy, że sobie na to zasłużył,
- przyczyną przemocy jest alkohol lub środki odurzające,
- gwałt w małżeństwie nie istnieje.

Patrząc na powyższe stereotypy i przekonania, trudno jest je zaakceptować jako logiczne i racjonalne tłumaczenie istnienia przemocy domowej. Jest to próba usprawiedliwienia tego zjawiska, czy też braku jakiejkolwiek reakcji na nie ze strony osób, których dotyczy, świadków tych zdarzeń, a nawet instytucji mających nieść pomoc w tego typu sytuacjach[1].

Taki sposób myślenia prowadzi do uwikłania w sytuacje przemocy. Skłania bowiem wszystkich do działań mających na celu „poprawianie" zachowania osoby doznającej

1 A. M. Basak, *Uwarunkowania przemocy w rodzinie*, „Pedagogika Rodziny" 2012, s. 132

przemocy, co jednak nie przynosi trwałego efektu. Należy pamiętać, że za przemoc zawsze odpowiedzialność ponosi sprawca, niezależnie od tego, co zrobiła ofiara.

5. Skutki przemocy domowej

Przemoc niesie ze sobą tragiczne konsekwencje. Długotrwała przemoc psychiczna czy fizyczna, rodzi określone skutki u osoby jej doznającej. Przemoc prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona samą siebie, sprawcę oraz innych ludzi.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub świadkami przemocy domowej, co powoduje, że ich życie przebiega w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokajanie tych podstawowych potrzeb, wpływa na ich dalszy rozwój i może być przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwala się i eskaluje, niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Często zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane.

Nie ulega wątpliwości, że podejmowanie kompleksowych, wielopoziomowych działań, ukierunkowanych zarówno na ochronę osób doznających przemocy, jak i na edukowanie oraz korygowanie niepożądanych postaw i zachowań u osób stosujących przemoc, a także skoordynowana i sprawna współpraca międzyinstytucjonalna, jest warunkiem niezbędnym realizacji celu głównego *Programu*.

II. Podstawa prawna do tworzenia programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 - 2028 będzie realizowany w oparciu o następujące akty normatywne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r., Nr 114, poz. 946);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424) wraz z aktami wykonawczymi do niniejszej ustawy:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870),
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 poz. 1163),
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1165),
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony (Dz. U. z 2023 r. poz. 1807),

– Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.),
– Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030 przyjęty Uchwałą nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.,
– Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.),
– Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17 ze zm.),
– Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 37 ze zm.),
– Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji (Dz. U. z 2024 r., poz. 145),
– Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r., poz. 706),
– Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 1550 ze zm.),
– Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151),
– Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 roku o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700 ze zm.),
– Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107),

- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2028 przyjęty Uchwałą Nr 7747/23 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 września 2023 r.

III. Procedura „Niebieskie Karty"

„Niebieskie Karty" to narzędzie stosowane w ramach walki z przemocą domową. To procedura, której celem jest zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej, poprzez skoordynowanie działania różnych instytucji i podmiotów, takich jak m.in. jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policja, oświata, służba zdrowia.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A" w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych:

- podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub
- w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Procedurę mogą wszcząć:

- pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- funkcjonariusz policji,
- żołnierz Żandarmerii Wojskowej,
- pracownik socjalny specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- asystent rodziny,
- nauczyciel,
- osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna, ratownik medyczny,
- przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia lub organizacji pozarządowych.

Procedura „Niebieskie Karty" obejmuje osoby doznające przemocy domowej oraz osoby stosujące przemoc domową, przez które należy rozumieć wyłącznie osoby pełnoletnie.

Formularz „Niebieska Karta – A" jest wstępną diagnozą i zawiera podstawowe informacje o osobach, które doznały przemocy domowej oraz informacje dotyczące osoby, która tą

przemoc stosuje. Istotną nowelizacją obowiązujących w procedurze przeciwprzemocowej regulacji jest skrócenie czasu z uprzednio obowiązujących siedmiu, do obecnie pięciu dni roboczych, na przekazanie przez podmiot, którego przedstawiciel wszczął procedurę, formularza A do zespołu interdyscyplinarnego. ZI niezwłocznie, ale nie później niż w terminie trzech dni roboczych od otrzymania formularza, zobligowany jest do przekazania go grupie diagnostyczno - pomocowej, która pierwsze posiedzenie odbywa nie później niż w terminie pięciu dni roboczych od dnia jego otrzymania.

Formularz „Niebieska Karta – B" otrzymuje osoba doznająca przemocy domowej lub w przypadku przemocy wobec małoletniego – rodzic, opiekun prawny lub faktyczny albo osoba, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy domowej. Formularz B jest dokumentem dla osób doznających przemocy domowej, zawierającym definicję przemocy domowej, prawa osoby doznającej przemocy domowej, informację o miejscach i placówkach pozwalających uzyskać pomoc.

Na podstawie dokonanych ustaleń oraz danych zebranych na podstawie formularza **„Niebieska Karta – C"**, grupa diagnostyczno - pomocowa pracuje z osobą doznającą przemocy domowej. W ramach przedmiotowych prac, powołany do członkostwa w grupie diagnostyczno - pomocowej pracownik socjalny zobligowany jest, by przy udziale i we współpracy z osobą doznającą przemocy opracować indywidualny plan pomocy, zgodny z jej potrzebami. **Formularz „Niebieska Karta – D"** jest narzędziem wykorzystywanym do pracy z osobą stosującą przemoc domową i zawiera zestaw możliwych do wykorzystania działań w celu zatrzymania przemocy domowej. W przypadku **niepotwierdzenia informacji** o stosowaniu przemocy domowej, grupa diagnostyczno-pomocowa odstępuje od dalszych działań, co jest dokumentowane w formie pisemnej – protokole, zawierającym m.in. opis podjętych działań oraz okoliczności uzasadniające odstąpienie od ich kontynuacji. Analogicznie członkowie grupy diagnostyczno - pomocowej postępują w przypadku **zakończenia czynności** w ramach procedury „Niebieskie Karty".

Zgodnie z ustawowym wymogiem, wobec osób objętych procedurą „Niebieskie Karty", przez okres dziewięciu miesięcy po zakończeniu procedury, prowadzony jest monitoring. Działania te podejmuje grupa diagnostyczno - pomocowa, a polegają one na analizie i ocenie sytuacji osób, wobec których była prowadzona ta procedura, jak również na składaniu wizyt sprawdzających stan bezpieczeństwa w związku z zakończoną procedurą, poradnictwie i udzielaniu wsparcia. Nie jest to jednak zamknięty katalog dopuszczalnych działań – w związku z czym mogą być to również inne możliwe do realizacji przez właściwe osoby, instytucje, czy organy czynności, a określenie ich rodzaju, formy oraz sposobu realizacji

należy do zadań grupy diagnostyczno - pomocowej[2].

Celem procedury „Niebieskie Karty" jest m.in: możliwość zastosowania przez odpowiednie organy zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy, czy nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania, ułatwienie rozpoznania przemocy domowej, zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy, przerwanie izolacji społecznej, tworzenie warunków do współpracy służb.

Przeprowadzana jest ona niezależnie od postępowania karnego, cywilnego czy rodzinnego.

IV. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie koneckim

Diagnozę zjawiska przemocy na terenie powiatu koneckiego opracowano na podstawie danych źródłowych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich, danych udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji w Końskich, ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na obszarze powiatu koneckiego, Sąd Rejonowy w Końskich i Prokuraturę Rejonową w Końskich oraz danych zawartych w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2023 - 2028. Analizie poddano dane z lat 2021 - 2023.

1. Zasoby instytucjonalne powiatu koneckiego w zakresie przeciwdziałania przemocy

Działania związane ze wsparciem osób uwikłanych w przemoc domową, na poziomie gmin wykonują ośrodki pomocy społecznej, które zgodnie z art.7 pkt. 7 ustawy o pomocy społecznej są zobowiązane do udzielania pomocy osobom oraz ich rodzinom w szczególności z powodu przemocy domowej. Pomoc udzielana jest w formie pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, pomocy materialnej, interwencji kryzysowej, usług opiekuńczych.

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonuje **8 zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy domowej,** w których skład wchodzą specjaliści z różnych dziedzin, m.in. pracownicy socjalni, pedagodzy, psycholodzy, policjanci. Od 30 listopada 2020 r. możliwe jest powoływanie w skład zespołu interdyscyplinarnego przedstawicieli

[2] https://gov.legalis.pl/zasady-postepowania-w-ramach-procedury-niebieskiej-karty-i-wzory-obowiazujacych-w-procedurze-formularzy-w-2023-r/ [dostęp 15.02.2024 r.]

Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza podejrzewanego o stosowanie przemocy, pełniącego czynną służbę wojskową.

Zadania zespołu interdyscyplinarnego:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- powoływanie grup diagnostyczno - pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
- monitorowanie procedury „Niebieskie Karty",
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno - terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno - pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.

W celu dokonania diagnozy i oceny sytuacji w związku ze zgłoszonym podejrzeniem wystąpienia przemocy domowej powołuje się **grupę diagnostyczno - pomocową.**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich udziela wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym dotkniętym przemocą domową. PCPR oferuje bezpłatne poradnictwo informacyjno – socjalne, psychologiczne oraz poradnictwo z zakresu uzależnień. Centrum realizuje również program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc. W sprawach bieżących współpracuje z ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami.

Komenda Powiatowa Policji w Końskich. Do zadań policji, mających na celu ochronę osób doznających przemocy domowej, zgodnie z obowiązującym prawem, należy m.in: interwencja w sytuacji uzyskania zgłoszenia o przemocy domowej, uruchomienie procedury

„Niebieskie Karty", sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia, zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających zagrożenie dla życia bądź zdrowia innych osób, a także mienia, wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa, wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy domowej i/lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wydanie zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy i przebywania na tym terenie, kontrola ww. nakazów i zakazów, udzielenie informacji osobom doświadczającym przemocy o możliwości uzyskania pomocy. Komenda Powiatowa Policji w Końskich prowadzi również działania o charakterze profilaktycznym, adresowane do dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli, osób starszych.

Prokuratura Rejonowa w Końskich przyjmuje zgłoszenia o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa, prowadzi i nadzoruje postępowania przygotowawcze dotyczące przemocy domowej, mające na celu sprawdzenie, czy popełniono przestępstwo, zleca policji zebranie i zabezpieczenie dowodów, zatrzymanie podejrzanego o popełnienie przestępstwa.

Sąd Rejonowy w Końskich w związku ze zjawiskiem przemocy domowej, zajmuje się rozstrzyganiem wniosków prokuratury bądź policji w sprawie orzekania środków karnych wobec sprawców przemocy domowej oraz orzekaniem wobec sprawców przemocy obowiązków przewidzianych w art. 72 kodeksu karnego.

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Końskich wykonuje m.in. czynności związane ze sprawowaniem dozorów nad skazanymi z art. 207 § 1 kodeksu karnego. W ramach sprawowanych dozorów kuratorzy zawodowi dla dorosłych wykonują czynności kontrolne, diagnostyczne i resocjalizacyjne oraz czynności doradczo - edukacyjne dla członków rodzin dozorowanych.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Końskich prowadzi profilaktyczne zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży, pogadanki dla rodziców, szkolenia dla nauczycieli, wychowawców.

Placówki oświatowe z terenu powiatu koneckiego są zobowiązane i posiadają kompetencje do rozpoznawania sygnałów świadczących o doznawaniu przez dziecko przemocy, uruchamiania procedury „Niebieskie Karty", wchodzenia w skład zespołu interdyscyplinarnego, prowadzenia działań profilaktycznych.

Placówki służby zdrowia z terenu powiatu koneckiego oprócz udzielania pierwszej

pomocy, mogą informować osoby doznające przemocy o możliwościach uzyskania wsparcia, powiadomić organy ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego, a także uruchamiać procedurę „Niebieskie Karty".

2. „Niebieskie Karty" - dane statystyczne z powiatu koneckiego

Częstotliwość występowania zjawiska przemocy domowej oddaje liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty".

Dane zawarte w Tabeli 1 prezentują liczbę formularzy „Niebieskie Karty" wpływających w latach 2021 - 2023 do zespołów interdyscyplinarnych na terenie powiatu koneckiego, z podziałem na podmioty, które je sporządziły.

Tabela 1. Niebieskie Karty w latach 2021 - 2023 w podziale na podmioty je sporządzające

Podmiot sporządzający NK	**Liczba NK rozpatrywanych przez ZI**		
	2021	**2022**	**2023**
jednostka organizacyjna pomocy społecznej	30	19	32
gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	2	2	1
policja	**198**	**189**	**150**
placówka oświatowa	3	5	8
placówka opieki zdrowotnej	2	0	0
inny podmiot	0	0	0

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego za lata 2021 - 2023.

Analiza danych zawartych w Tabeli 1 wskazuje, że najwięcej formularzy „Niebieskie Karty" sporządzają funkcjonariusze policji (łącznie na przestrzeni 3 lat – 537 kart).

Pozostałe instytucje: jednostki organizacyjne pomocy społecznej, oświata i GKRPA, sporządziły łącznie na przełomie 3 lat – 102 Niebieskie Karty. Placówki opieki zdrowotnej, sporządziły w ww. okresie 2 Niebieskie Karty.

Tabela 2. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A" przez wybrane instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej na terenie powiatu koneckiego w latach 2021 – 2023

PODMIOT WYPEŁNIAJĄCY FORMULARZ NK	**LICZBA NK 2021**	**LICZBA NK 2022**	**LICZBA NK 2023**
Komenda Powiatowa Policji w Końskich, w tym:	253	238	228
– liczba formularzy wszczynających procedurę	206	182	164

– liczba formularzy dotycząca kolejnych przypadków przemocy domowej w trakcie trwania procedury	47	56	64
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich	1	1	4
Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Końskich	13	8	11
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie	7	4	6
Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radoszycach	0	0	0
Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gowarczowie	0	0	0
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Smykowie	0	0	0
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupi Koneckiej	1	0	4
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Fałkowie	0	0	0
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzie Malenieckiej	0	0	1
RAZEM	**275**	**251**	**254**

Źródło: dane własne PCPR w Końskich oraz dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego i KPP w Końskich za lata 2021 - 2023.

Z danych liczbowych udostępnionych przez ośrodki pomocy społecznej, PCPR w Końskich oraz policję wynika, że w powiecie koneckim największą liczbę formularzy „Niebieskie Karty" sporządzanych jest przez funkcjonariuszy policji. W roku 2021 wypełnionych zostało przez policjantów 253 formularzy, w roku 2022 – 238, w roku 2023 – 228. Samo wypełnienie formularza nie zawsze oznacza wszczęcie procedury NK. I tak, w roku 2021 z 253 wypełnionych kart wszczęto procedurę w przypadku 206 spraw, w 2022 - w przypadku 182, natomiast w 2023 – 164. Ośrodki pomocy społecznej łącznie sporządziły w roku 2021 – 21 NK, w 2022 roku – 12 NK, w 2023 roku – 22 NK, natomiast PCPR w Końskich odpowiednio 1 NK, 1 NK i 4 NK.

Niepokojące są dane dotyczące liczby kolejnych przypadków przemocy domowej w trakcie trwania procedury. W roku 2021 funkcjonariusze policji sporządzili 47 takich NK, w roku 2022 – 56, a w roku 2023 – 64 (wzrost w roku 2023 w stosunku do roku 2021 o 36%).

Zgodnie z ustawą, zakończenie procedury "Niebieskie Karty" uzależnione jest od spełnienia następujących warunków:

- ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań.

W tabeli 3 przedstawione zostały dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu

koneckiego z lat 2021 – 2023, dotyczące liczby zakończonych procedur „Niebieskie Karty" wraz z wyszczególnieniem powodu zakończenia procedury.

Tabela 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty" w latach 2021 – 2023.

Gmina	**Powód zakończenia procedury**					
	ustanie przemocy domowej i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy			rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań		
	Lata			**Lata**		
	2021	**2022**	**2023**	**2021**	**2022**	**2023**
Końskie	69	64	86	10	16	16
Stąporków	40	28	55	1	5	0
Radoszyce	6	7	11	3	2	2
Gowarczów	9	3	9	1	0	0
Smyków	12	9	11	1	2	4
Fałków	10	8	4	0	0	4
Ruda Maleniecka	2	4	3	1	3	3
Słupia	6	19	10	0	1	0
RAZEM	**154**	**142**	**189**	**17**	**29**	**29**

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego za lata 2021 - 2023.

Z danych pozyskanych z ośrodków pomocy społecznej wynika, że w zdecydowanej większości powodami zamknięcia procedur „Niebieskie Karty" w latach 2021 – 2023 było ustanie przemocy domowej i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy. W roku 2021 z tego powodu zostało łącznie zakończonych 154 procedur, w roku 2022 – 142, natomiast w 2023 – 189 (wzrost w stosunku do 2022 r. o 24%).

Znacznie rzadziej procedura była zamykana z uwagi na rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań (rok 2021 – 17 przypadków, rok 2022 i 2023 – po 29 przypadków).

3. Osoby/rodziny zgłaszające się do ośrodków pomocy społecznej z problemem przemocy

Na podstawie ankiet skierowanych do ośrodków pomocy społecznej, udało się pozyskać dane liczbowe dotyczące liczby rodzin objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy domowej. Wartości ww. wskaźnika obrazuje poniższa tabela.

Tabela 4. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy domowej w poszczególnych gminach powiatu koneckiego w latach 2021 – 2023.

GMINA	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy domowej		
	2021	2022	2023
Końskie	139	158	157
Stąporków	10	10	6
Radoszyce	32	35	32
Smyków	0	0	0
Słupia Konecka	1	0	3
Gowarczów	7	8	8
Fałków	12	9	9
Ruda Maleniecka	0	0	0
RAZEM	**201**	**220**	**215**

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego za lata 2021 - 2023.

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że w okresie od 2021 do 2023 roku liczba rodzin na terenie powiatu koneckiego objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy domowej utrzymywała się na podobnym poziomie (2021 rok – 201 rodzin, 2022 rok – 220 rodzin, 2023 rok – 215 rodzin). Gminą, która obejmuje wsparciem najwięcej rodzin z powodu problemu przemocy domowej, jest gmina Końskie (2021 rok – 139 rodzin, 2022 – 158 rodzin, 2023 – 157 rodzin). Drugą w kolejności jest gmina Radoszyce (2021 rok – 32 rodziny, 2022 rok – 35 rodzin, 2023 rok – 32 rodziny). Gminami, które nie objęły w latach 2021 – 2023 wsparciem na swoim terenie rodzin w związku z występowaniem przemocy domowej były: gmina Smyków i gmina Ruda Maleniecka.

Problem przemocy dotyka także osób starszych i z niepełnosprawnością. Tabela 5 prezentuje liczbę osób doznających przemocy domowej, które zgłosiły się do ośrodków pomocy społecznej w latach 2021 – 2023, w podziale na wiek, płeć oraz niepełnosprawność.

Tabela 5. Liczba osób doznających przemocy, które zgłosiły się do ośrodków pomocy społecznej w latach 2021 - 2023, według płci, wieku oraz z niepełnosprawnością.

Rok	Kobiety			Razem	Mężczyźni			Razem
	Małoletni	Wiek do 60 r. ż.	Wiek powyżej 60 r. ż.		Małoletni	Wiek do 60 r. ż.	Wiek powyżej 60 r. ż.	
2021	8	56	10	**74**	15	11	5	**31**
W tym: ON	0	0	4	**4**	0	1	0	**1**

2022	7	25	13	**45**	3	3	1	**7**
W tym: ON	0	1	0	**1**	0	2	0	**2**
2023	15	62	9	**86**	9	2	1	**12**
W tym: ON	0	0	2	**2**	0	0	0	**0**
Razem	**30**	**144**	**38**		**27**	**17**	**7**	

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego za lata 2021 - 2023.

Zdecydowanie najliczniejszą grupą osób zgłaszającą się w latach 2021 – 2023 do ośrodków pomocy społecznej z problemem przemocy były kobiety w wieku do 60 roku życia (rok 2021 – 74 osoby, rok 2022 – 45 osób, rok 2023 – 86 osób). Spośród wszystkich kobiet zgłaszających w latach 2021 - 2023 problem przemocy, 2,8% stanowiły kobiety z niepełnosprawnością.

Kobiety w wieku powyżej 60 lat stanowiły w latach 2021 – 2023 15,1% ogółu kobiet doznających przemocy domowej.

Niepokojąca jest liczba małoletnich, którzy zgłosili w latach 2021 - 2023 doświadczanie przemocy domowej – łącznie 57 osób.

Tabela 6. Osoby doznające przemocy domowej w powiecie koneckim w latach 2021 – 2023, wg. miejsca zamieszkania.

Rok	Kobiety		Mężczyźni		Małoletni	
	miasto	**wieś**	**miasto**	**wieś**	**miasto**	**wieś**
2021	7	64	0	22	4	23
2022	4	60	0	6	5	15
2023	6	70	0	3	7	21
RAZEM	**17**	**194**	**0**	**31**	**16**	**59**

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego za lata 2021 - 2023.

Dane ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego wykazały, że osobami doznającymi przemocy domowej w latach 2021 - 2023, w zdecydowanej większości były kobiety zamieszkujące na terenach wiejskich. W roku 2021 - 64 osoby, w roku 2022 – 60 osób, natomiast w 2023 roku – 70 osób.

4. Osoby stosujące przemoc

Badania prowadzone wśród osób, które stosują przemoc wobec najbliższych, jednoznacznie pokazują, że nie ma jednolitego portretu (jednego typu) sprawcy przemocy domowej. Udało się jednak wyodrębnić pewne cechy wspólne.

W sferze poznawczej:

- tożsamość męska oparta na dominacji i próbach podporządkowania innych. Dominującym jest tutaj przekonanie o sobie samym jako mężczyźnie cieszącym się akceptacją i uznaniem. Obraz "prawdziwego faceta" stanowi podłoże dla procesu postrzegania i wartościowania siebie i innych. Mężczyzna z silną męską tożsamością jest przyzwyczajony do tego, że tak, jak w strukturach społecznych, tak i w jego domu, istnieje jasno zdefiniowana hierarchia. Świat się dzieli na tych, którzy rozkazują oraz na tych którzy powinni słuchać. Uprawianie władzy daje poczucie mocy i wzmacnia przekonania o słuszności własnych czynów;
- sztywne zasady „porządku", brak tolerancji na spontaniczne lub inne niż ustalone zasady;
- przekonanie, że najlepszą drogą do uzyskania szacunku jest wywołanie lęku, obawy, respektu;
- autorytarne poglądy;
- rozwiązywanie konfliktów poprzez używanie siły.

W sferze emocjonalnej:

- niska wrażliwość;
- brak empatii;
- niskie poczucie własnej wartości, mały kontakt ze sobą – niska świadomość i zdolność rozpoznawania różnych stanów emocjonalnych;
- łatwość przeżywania złości i gniewu;
- zaborczość, zazdrość oraz lęk przed porzuceniem.

W sferze behawioralnej:

- zachowania agresywne - słaba samokontrola, która często jest tak naprawdę wymówką usprawiedliwiającą zachowania agresywne podczas przemocy. Osoby stosujące przemoc skarżą się na to, że pomimo starań, nie potrafią panować nad sobą;
- przymus - osoby stosujące przemoc opowiadają czasem o tym, że czują przymus reagowania w różnych sytuacjach prowadzących do konfliktu i przemocy. Można stwierdzić tutaj obecność zachowań kompulsywnych[3].

Przedstawiona poniżej tabela obrazuje statystykę sprawców przemocy domowej w powiecie koneckim w zależności od płci i miejsca zamieszkania w latach objętych analizą.

[3] https://www.niebieskalinia.info/index.php/sprawcy-przemocy/28-charakterystyka/47-co-cechuje-osobe-stosujaca-przemoc [dostęp 01.03.2024 r.]

Tabela 7. Osoby stosujące przemoc domową w powiecie koneckim, wg. płci oraz miejsca zamieszkania w latach 2021 – 2023.

Rok	Kobiety		Mężczyźni	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
2021	10	12	72	171
2022	7	7	63	173
2023	8	6	65	165

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego za lata 2021 - 2023.

Dane liczbowe pozyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego wskazują, że w zdecydowanej większości osobami stosującymi przemoc domową na terenie powiatu koneckiego w okresie od 2021 do 2023 roku byli mężczyźni zamieszkujący na terenach wiejskich (2021 – 171 osób, 2022 – 173 osób, 2023 – 165 osób). W tym samym okresie liczba mężczyzn zamieszkujących w miastach, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc domową wyniosła 72, 63 i 63.

Na potrzeby sporządzenia diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu koneckiego, zwróciliśmy się również do Komendy Powiatowej Policji w Końskich z prośbą o przekazanie danych liczbowych z lat 2021 – 2023 dotyczących osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosowali przemoc. Dane statystyczne policji zostały rozszerzone o wskaźnik osób podejrzanych o stosowanie przemocy, będących pod wpływem alkoholu.

Tabela 8. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, wg. danych KPP w Końskich.

Rok	Kobiety	Mężczyźni
2021	**19**	**233**
w tym: liczba osób pod wpływem alkoholu	5	158
2022	**20**	**220**
w tym: liczba osób pod wpływem alkoholu	2	138
2023	**10**	**218**
w tym: liczba osób pod wpływem alkoholu	1	123

Źródło: dane KPP w Końskich za lata 2021 - 2023.

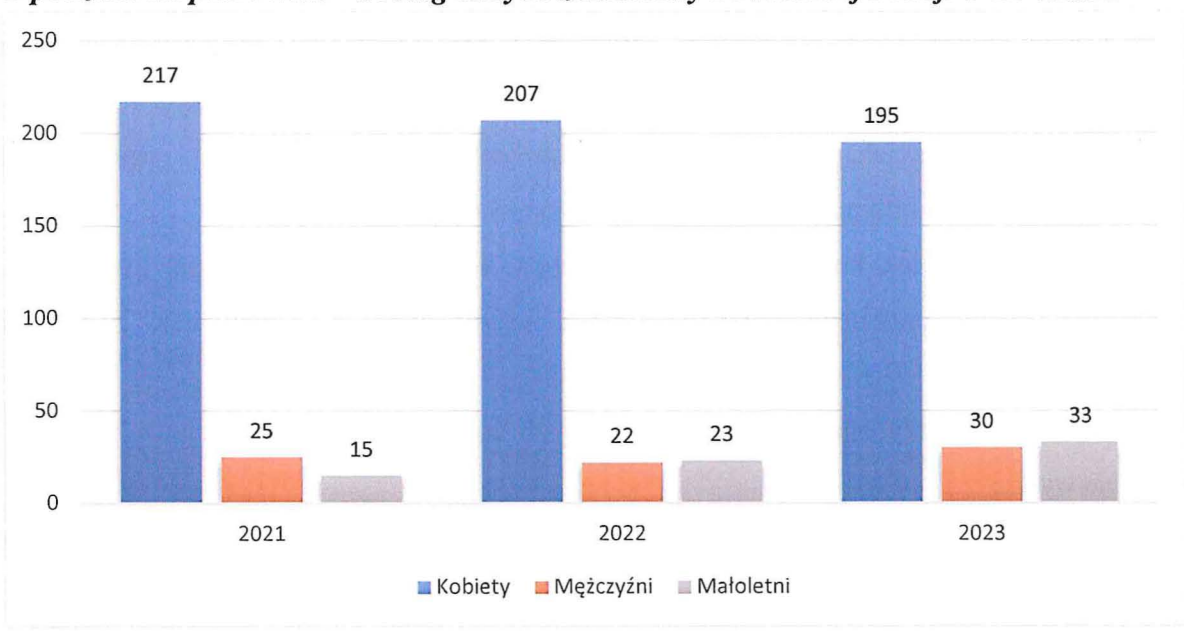
Z otrzymanych informacji wynika, że podczas prowadzonych przez policję interwencji związanych z przemocą domową, większość osób podejrzanych o stosowanie przemocy stanowili mężczyźni pod wpływem alkoholu. W 2021 r. spośród 233 sprawców 158 było pod wpływem alkoholu, w 2022 r. z 220 sprawców, pod wpływem alkoholu było 138, a w 2023 r.

z 218 sprawców, pod wpływem alkoholu były 123 osoby.

Dane KPP w Końskich potwierdzają, że zdecydowana większość osób podejrzanych o stosowanie przemocy w latach 2021 – 2023 to mężczyźni.

Komenda Powiatowa Policji w Końskich w latach 2021 - 2023 podjęła łącznie 469 interwencji domowych w związku z przemocą domową. W trzech przypadkach doszło do interwencyjnego umieszczenia dzieci w rodzinie lub innym bezpiecznym dla nich miejscu.

Wykres 1. Osoby wobec, których istnieje podejrzenie że są dotknięte przemocą domową w podziale na płeć i wiek - według danych z Komendy Powiatowej Policji w Końskich.

Źródło: dane KPP w Końskich za lata 2021 - 2023.

Analiza wykresu wskazuje, że osobami pokrzywdzonymi przez sprawców przemocy w latach 2021 – 2023, najczęściej były kobiety. Drugą grupę stanowią mężczyźni. Niepokojąca jest wzrastająca w ww. okresie liczba małoletnich dotkniętych przemocą (wzrost w roku 2023 w stosunku do roku 2021 o 120%).

Należy podkreślić, że policja jest najważniejszym realizatorem przedsięwzięć ukierunkowanych na wzrost stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym przeciwdziałania przemocy domowej, podejmując jako pierwszy organ interwencje w tym zakresie.

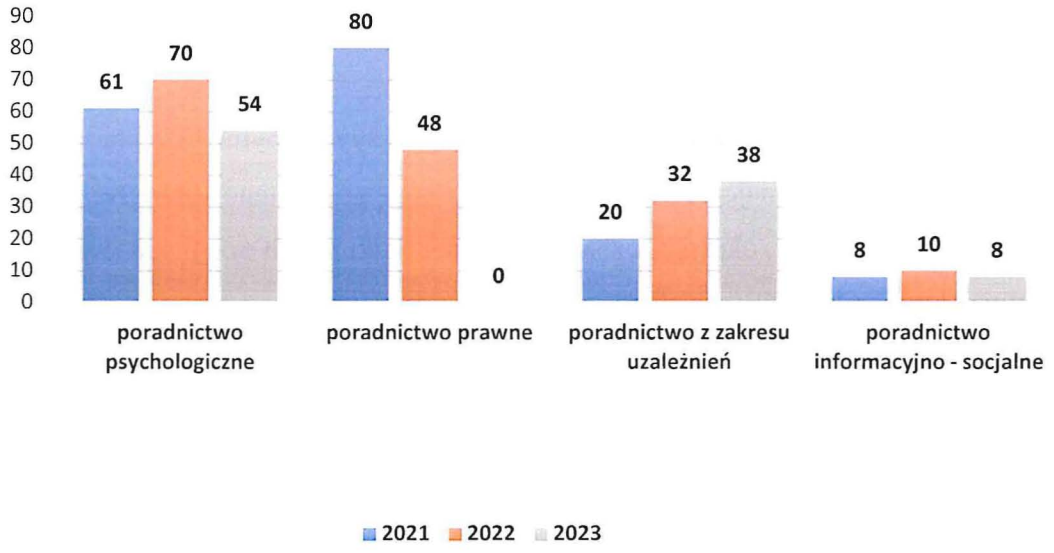
5. Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Końskich w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich oraz działający w jego strukturze Ośrodek Interwencji Kryzysowej, od wielu lat są mocno zaangażowane w przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Prowadzone są cyklicznie działania profilaktyczne oraz akcje informacyjne. PCPR oraz OIK w Końskich współpracują z wieloma instytucjami z terenu powiatu koneckiego, działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej: Komendą Powiatową Policji w Końskich, ośrodkami pomocy społecznej, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, Sądem Rejonowym w Końskich, Prokuraturą Rejonową w Końskich, placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, w zależności od potrzeb.

Mieszkańcy powiatu koneckiego mają możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego, prawnego, pedagogicznego, informacyjno – socjalnego, z zakresu uzależnień.

Liczbę osób korzystających z poszczególnych form wsparcia w latach 2021 - 2023 obrazuje wykres 2.

Wykres 2. Liczba osób korzystających z poradnictwa świadczonego w PCPR/OIK w Końskich w latach 2021 – 2023 – ogółem.

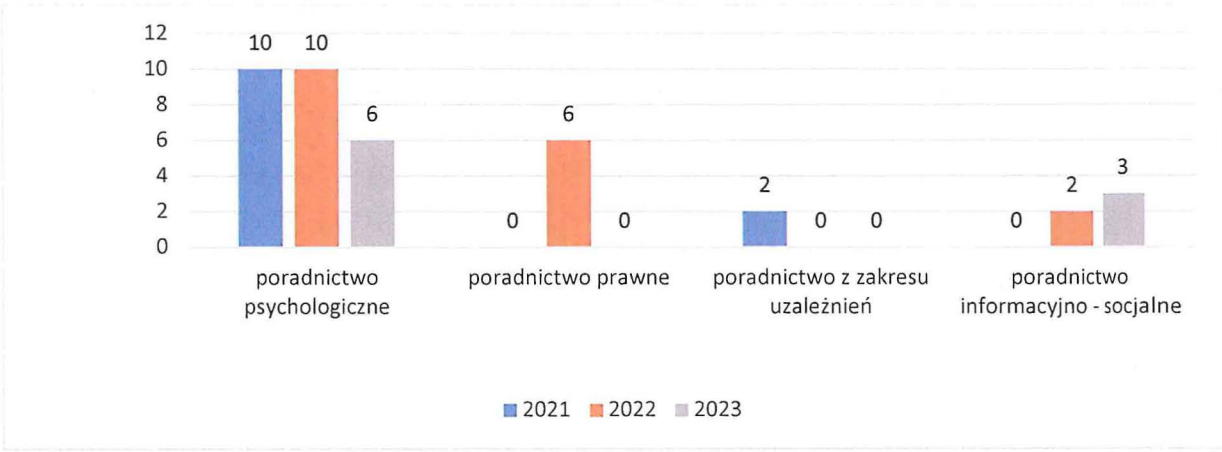

Źródło: sprawozdania z działalności PCPR/OIK w Końskich za lata 2021 - 2023.

Najczęstszymi powodami zgłaszania się osób do PCPR/OIK w Końskich są: sytuacja kryzysowa, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba. Zdarzają się również osoby wymagające wsparcia, w związku z występowaniem w ich środowisku zjawiska przemocy.

Poniższy wykres zawiera dane liczbowe dotyczące osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa w PCPR i OIK w Końskich z uwagi na ww. problem.

Wykres 3. Liczba osób, korzystających z poradnictwa świadczonego w PCPR/OIK w Końskich w latach 2021 – 2023 z powodu przemocy domowej.

Źródło: sprawozdania z działalności PCPR/OIK w Końskich za lata 2021 - 2023.

W latach 2021 - 2023 z poradnictwa specjalistycznego świadczonego w PCPR i OIK w Końskich skorzystało ogółem 39 osób z problemem przemocy domowej. Najwięcej osób wzięło udział w konsultacjach z psychologiem – łącznie 26, z porady prawnej skorzystało 6 osób z problemem przemocy, 5 osób – z poradnictwa informacyjno – socjalnego, a 2 osoby – z konsultacji z zakresu uzależnień.

OIK w Końskich obsługuje również całodobowy telefon interwencyjny. W roku 2021 za jego pomocą problem przemocy domowej zgłosiły dwie osoby, a w 2022 i 2023 roku – po jednej osobie.

6. Działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich podejmowane w stosunku do osób stosujących przemoc. Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego

Przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a przemoc domowa jest niewątpliwe najgorszym jej rodzajem, ponieważ stosuje ją osoba najbliższa. Dom rodzinny powinien być

postrzegany jako środowisko miłości, bezpieczeństwa i wzajemnego zrozumienia. Niestety, dla wielu staje się miejscem cierpienia, lęku i rozpaczy. W wielu przypadkach przemoc jest rezultatem zachowań oraz postaw wyniesionych ze środowiska rodzinnego. Osoby stosujące przemoc przeważnie starają się znajdować uzasadnienie dla swojego postępowania. W szczególności dotyczy to negowania osobistej odpowiedzialności za wyrządzone szkody i obciążenia odpowiedzialnością ofiarę/y. Usprawiedliwianie przemocy może także polegać na uprzedmiotowieniu osoby doznającej lub negowaniu jej wartości jako osoby.

W systemie przeciwdziałania przemocy domowej niezbędne jest podejmowanie działań powstrzymujących osoby stosujące przemoc od jej stosowania. Jednym z narzędzi, które może pomóc osobom stosującym przemoc, jest udział w programie korekcyjno-edukacyjnym. Taki program jest realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich zgodnie z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 oraz spełnia wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1158).

Głównym założeniem programu jest pomoc osobom stosującym przemoc w zaprzestaniu jej stosowania, poprzez edukację i korektę negatywnych wzorów zachowania. Program korekcyjno – edukacyjny realizowany jest w oparciu o:

1. elementy Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach z wykorzystaniem elementów Treningu Zastępowania Zachowań Agresywnych (TZA), treningów relaksacyjnych i interpersonalnych,
2. elementy programu dla osób stosujących przemoc w rodzinie według dr Tomasza Głowika: „RODZINA" oraz
3. elementy programu Education Groups For Men Who Batter – the Duluth Model.

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne skierowane są do osób dorosłych:

- skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej,
- którym sąd warunkowo zawiesił wykonywanie kary zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych,
- będących osobami stosującymi przemoc domową, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych w ramach uzupełnienia podstawowej terapii,

- których uczestnictwo w programie wynika z ich osobistej decyzji podejmowanej w związku z kontaktem z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy domowej,
- wobec, których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty",
- które same zgłoszą się do uczestnictwa w programie oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych.

Realizatorzy programu korekcyjno – edukacyjnego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich prowadzą nabór uczestników we współpracy z organizacjami samorządowymi oraz instytucjami administracji państwowej, a w szczególności z:

- policją w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty" oraz Zespołu Interdyscyplinarnego,
- kuratorami sądowymi w ramach czynności związanych z okresem zawieszenia kary,
- sądami w ramach wydawanych wyroków/postanowień sądowych,
- pracownikami socjalnymi w toku prowadzonych czynności środowiskowych oraz w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty",
- prokuraturą,
- pedagogami szkolnymi,
- innymi instytucjami oferującymi szeroko rozumianą pomoc w celu poprawy funkcjonowania rodziny.

Programy korekcyjno – edukacyjne są realizowane jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, a czas trwania oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jest uzależniony od środków przyznanych przez Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach na dany rok.

Udział w programie jest bezpłatny. Przyjęcie do programu jest poprzedzone rekrutacją oraz indywidualnym spotkaniem kwalifikacyjnym. Warunkiem przyjęcia do programu jest podpisanie kontraktu, a tym samym zaakceptowanie zasad uczestnictwa w programie.

Poniżej prezentujemy dane dotyczące liczy osób uczestniczących w programie korekcyjno - edukacyjnym w latach 2021 – 2023 oraz liczbę osób, które otrzymały zaświadczenia o jego ukończeniu.

Tabela 9. Liczba uczestników programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w latach 2021 – 2023.

Nazwa wskaźnika	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023

Liczba osób, które przystąpiły do PK-E	**22**	**30**	**31**
Liczba uczestników, którzy uzyskali zaświadczenie o ukończeniu PK-E	**5**	**5**	**9**

Źródło: sprawozdania z działalności PCPR w Końskich za lata 2021 - 2023.

Z danych zawartych w tabeli 9 wynika, że w okresie objętym analizą z roku na rok wzrastała liczba osób przystępujących do programu korekcyjno – edukacyjnego (wzrost liczby uczestników w roku 2023 w stosunku do roku 2021 o 41%).

W 2023 r. odsetek uczestników, którzy uzyskali zaświadczenia o ukończeniu PKE wyniósł 29% ogółu osób, które przystąpiły do programu.

Odsetek osób, które ukończyły program na przestrzeni lat 2021 - 2023 wyniósł blisko 23%.

7. Analiza danych Prokuratury Rejonowej w Końskich dotyczących przemocy domowej

W celu dokonania diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu koneckiego, poddano analizie dane dotyczące wszczętych przez Prokuraturę Rejonową w Końskich z art. 207 Kodeksu karnego postępowań przygotowawczych, dotyczących przemocy domowej oraz liczbę spraw skierowanych aktem oskarżenia do sądu w latach 2021 – 2023. Statystykę prezentuje poniższy wykres.

Wykres 4. Liczba postępowań z art. 207 Kodeksu karnego wszczętych i zakończonych aktem oskarżenia przez Prokuraturę Rejonową w Końskich.

Źródło: dane Prokuratury Rejonowej w Końskich za lata 2021 - 2023.

Z analizy danych Prokuratury Rejonowej w Końskich wynika, że w latach 2021 - 2023 wszczęto łącznie 242 postępowania z art. 207 Kodeksu karnego, z czego 142 zakończyło się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu.

Największa liczba wszczętych postępowań oraz postępowań zakończonych skierowaniem przez prokuraturę aktu oskarżenia do sądu, odnotowana została w roku 2021. W roku 2022 nastąpił spadek wszczętych postępowań o 47% w stosunku do roku 2021, natomiast liczba postępowań zakończonych aktem oskarżenia spadła o 80%. W roku 2023 nastąpił wzrost wszczętych postępowań oraz postępowań zakończonych aktem oskarżenia.

8. Analiza danych Sądu Rejonowego w Końskich dotyczących przemocy domowej

Na potrzeby opracowania *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 - 2028*, PCPR w Końskich pozyskał z Sądu Rejonowego w Końskich dane z lat 2021 - 2023, dotyczące liczby osób skazanych za przestępstwo z art. 207 § 1 Kodeksu karnego, liczby osób skazanych za przestępstwo z art. 207 § 1 Kodeksu karnego, objętych dozorem kuratorskim oraz liczby wydanych wyroków zobowiązujących do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Dane te zawarte zostały w poniższej tabeli.

Tabela 10. Liczba osób skazanych za przestępstwo z art. 207 § 1 Kodeksu karnego, w tym liczba osób objętych dozorem kuratorskim oraz liczba wydanych wyroków zobowiązujących do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym w latach 2021 - 2023.

	Rok 2021	**Rok 2022**	**Rok 2023**
Liczba osób skazanych za przestępstwo z art. 207 §1 kk	59	54	39
Liczba osób skazanych za przestępstwo z art. 207 §1 kk objętych dozorem kuratorskim	40	24	19
Liczba wydanych wyroków zobowiązujących do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym	1	0	3

Źródło: dane Sądu Rejonowego w Końskich za lata 2021 - 2023.

Analiza danych zawartych w Tabeli 10 wskazuje, że od roku 2021 zmniejszeniu uległa liczba osób skazanych za przestępstwo z art. 207 §1 kk. W roku 2021 wynosiła ona 59, w 2022 – 54, natomiast w 2023 – 39.

Dozorem kuratorskim w związku z popełnieniem przestępstwa znęcania się objętych było: w 2021 roku – 40 osób, w roku 2022 – 24 osoby, w roku 2023 – 19 osób.

Na przestrzeni lat 2021 - 2023, jedynie 4 osoby otrzymały wyroki zobowiązujące je do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym.

9. Podsumowanie diagnozy zjawiska przemocy domowej w latach 2021-2023

w powiecie koneckim

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że w latach od 2021 do 2023 roku, liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy domowej utrzymywała się na podobnym poziomie. W roku 2022 w porównaniu do roku 2021, nastąpił nieznaczny spadek wypełnianych przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej formularzy „Niebieska Karta – A". W roku 2023 odnotowany został ponowny wzrost sporządzanych kart.

Problem przemocy na terenie powiatu koneckiego dotyka także osób starszych i z niepełnosprawnością. Spośród wszystkich kobiet zgłaszających w latach 2021 – 2023 pracownikom ośrodków pomocy społecznej problem przemocy, 2,8% stanowiły kobiety z orzeczonym stopniem niepełnosprawności.

Sprawcami przemocy na terenie powiatu koneckiego w okresie poddanym badaniom byli głównie mężczyźni zamieszkujący na terenach wiejskich, choć zdarzyły się pojedyncze przypadki podejrzenia stosowania przemocy przez kobiety.

Zdecydowana większość interwencji związanych z przemocą dotyczyła sytuacji, kiedy to sprawca znajdował się pod wpływem alkoholu (w 2021 r. spośród 233 sprawców 158 było pod wpływem alkoholu, w 2022 r. z 220 sprawców pod wpływem alkoholu było 138, a w 2023 r. z 218 sprawców pod wpływem alkoholu były 123 osoby).

Z 469 interwencji domowych prowadzonych przez funkcjonariuszy policji w latach 2021 - 2023 w związku z przemocą domową w trzech przypadkach doszło do interwencyjnego umieszczenia dzieci w rodzinie lub innym bezpiecznym dla nich miejscu.

Z danych KPP w Końskich wynika, że osobami doznającymi przemocy w rodzinie w latach 2021 - 2023 były również osoby małoletnie. Statystyki te jednak nie uwzględniają liczby dzieci ze środowisk, gdzie istnieje podejrzenie stosowania przemocy, a są one przecież świadkami traumatycznych sytuacji.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika również, że niewielka jest liczba osób doznających przemocy, korzystających ze specjalistycznego poradnictwa świadczonego w PCPR i OIK w Końskich w stosunku do liczby sporządzanych na terenie powiatu koneckiego „Niebieskich Kart".

Niepokojąca jest także niska liczba wydanych przez sąd wyroków, zobowiązujących osoby skazane za znęcanie się, do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym.

V. Cele i założenia Programu

Założenia *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028* są spójne z założeniami Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030, Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2023-2028 i jednocześnie skorelowane z lokalnymi potrzebami i dotychczasowymi działaniami w tym zakresie. Program oparty jest na zasadach:

- ✓ wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych powołanych do realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy;
- ✓ zmiany pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy domowej;
- ✓ promowania wartości rodzinnych, w tym poszanowania prawa dzieci i młodzieży do życia w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy;
- ✓ szczególnej ochrony dzieci, z zachowaniem ich praw do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielanie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania;
- ✓ edukacji mieszkańców powiatu koneckiego na temat zjawiska przemocy domowej;
- ✓ promowania alternatywnych sposobów rozwiązywania konfliktów rodzinnych.

Cel główny *Programu*:

Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej w powiecie koneckim.

Cele szczegółowe:

1. Profilaktyka i edukacja dzieci, młodzieży, dorosłych oraz rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Ochrona i wsparcie osób dotkniętych przemocą domową.
3. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Ograniczanie zjawiska przemocy poprzez realizację oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych.
5. Zwalczanie zachowań przemocowych.

VI. Realizatorzy i współrealizatorzy Programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028 ma charakter długofalowy. Będzie on realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich i Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Końskich, przy współpracy z lokalnym samorządem, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, policją, służbą zdrowia, oświatą, organizacjami pozarządowymi, kościołami, innymi instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Program skierowany jest do mieszkańców powiatu koneckiego, a w szczególności do:

1) osób doznających przemocy domowej oraz zagrożonych przemocą domową (współmałżonków, partnerów w związkach nieformalnych, osób niepełnosprawnych, starszych, itp.),
2) osób stosujących przemoc domową,
3) świadków przemocy domowej,
4) instytucji oraz organizacji zajmujących się udzielaniem pomocy i wsparcia zarówno osobom pokrzywdzonym jak i osobom stosującym przemoc domową,
5) społeczności lokalnej.

VII. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Podniesienie świadomości i zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
2. Ograniczenie społecznej tolerancji na zjawisko przemocy domowej.
3. Poprawa jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom doświadczającym przemocy.
4. Spadek liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą domową.
5. Podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową i ograniczenie stosowania przez sprawców aktów przemocy poprzez nabycie umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami.

6. Rozpowszechnienie w społeczeństwie prawidłowych wzorców funkcjonowania opartych na odpowiedzialnym zachowaniu w relacjach międzyludzkich.

VIII. Cele, zadania, realizatorzy, terminy i wskaźniki realizacji *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028.*

CEL GŁÓWNY Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej w powiecie koneckim				
CELE SZCZEGÓŁOWE	**ZADANIA**	**WSKAŹNIKI**	**REALIZATORZY I WSPÓŁREALIZATORZY**	**TERMIN REALIZACJI ZADAŃ**
Profilaktyka i edukacja dzieci, młodzieży, dorosłych oraz rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Organizowanie konferencji/kampanii społecznych/wykładów/ happeningów/spotkań otwartych dla społeczności lokalnej w celu poszerzenia wiedzy z tematyki przemocy domowej i możliwości rozwiązywania konfliktów w rodzinie	– liczba zorganizowanych konferencji/kampanii społecznych/wykładów/ happeningów/spotkań otwartych, – liczba rozpowszechnionych broszur, ulotek, plakatów dotyczących zjawiska przemocy domowej	PCPR, OIK, policja, placówki oświatowe, ośrodki pomocy społecznej, GKRPA oraz inne	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb
	Prowadzenie spotkań/zajęć/warsztatów w szkołach oraz innych placówkach edukacyjnych na temat przeciwdziałania przemocy i agresji	– liczba przeprowadzonych spotkań/zajęć/warsztatów, – liczba uczestników spotkań/zajęć/warsztatów	PCPR, OIK, policja, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, ośrodki pomocy społecznej oraz inne	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb

Ochrona i wsparcie dla osób dotkniętych przemocą domową	Bezpłatne specjalistyczne poradnictwo dla osób i rodzin doznających przemocy (prawne, psychologiczne, informacyjno – socjalne, z zakresu uzależnień i inne)	– Liczba osób doznających przemocy korzystających ze specjalistycznego poradnictwa, – Liczba udzielonych porad	PCPR, OIK, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, ośrodki pomocy społecznej, inne	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb
	Realizacja zajęć/grup wsparcia/spotkań edukacyjno – terapeutycznych indywidualnych i grupowych dotyczących zjawiska przemocy domowej	– liczba zajęć/grup wsparcia/spotkań, – liczba osób uczestniczących w zajęciach/grupach wsparcia/spotkaniach	PCPR, OIK, ośrodki pomocy społecznej i inne	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb
	Udostępnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacji występowania przemocy domowej	– liczba instytucji udostępniających informacje	PCPR, OIK, policja, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, ośrodki pomocy społecznej oraz inne	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb
	Udostępnianie informacji na temat placówek zapewniających schronienie osobom dotkniętym przemocą domową na terenie województwa świętokrzyskiego	– liczba osób, którym udzielono informacji na temat placówek zapewniających schronienie osobom dotkniętym przemocą domową na terenie województwa świętokrzyskiego	PCPR, OIK, policja, ośrodki pomocy społecznej oraz inne	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb

	Prowadzenie całodobowego telefonu interwencyjnego	– liczba osób, które zgłosiły problem przemocy domowej przez telefon interwencyjny	PCPR, OIK, policja, ośrodki pomocy społecznej oraz inne	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb
	Propagowanie i rozwój interwencji kryzysowej	– liczba porad udzielonych w związku z przemocą domową w ramach interwencji kryzysowej; – liczba realizowanych programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	PCPR, OIK, policja, ośrodki pomocy społecznej oraz inne	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb
Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Organizowanie szkoleń/spotkań/zajęć/ warsztatów/ konferencji/superwizji dla pracowników podmiotów realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	– liczba zrealizowanych szkoleń/spotkań/zajęć/ warsztatów, konferencji/ superwizji; – liczba uczestników szkoleń/spotkań/zajęć/ warsztatów/konferencji/ superwizji; – liczba podmiotów objętych wsparciem w postaci szkoleń spotkań/zajęć/warsztatów /konferencji/superwizji	PCPR, OIK, policja, Poradnia psychologiczno – Pedagogiczna, ośrodki pomocy społecznej oraz inne	Zadania o charakterze ciągłym, w zależności od potrzeb
Ograniczanie zjawiska przemocy poprzez opracowanie i realizację	Opracowywanie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych	– liczba zrealizowanych programów korekcyjno – edukacyjnych (edycje);	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, sąd, prokuratura oraz inne	Zadanie o charakterze cyklicznym

oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych	dla osób stosujących przemoc domową; Koordynowanie i nadzór nad realizacją programu: Monitoring uczestników programu korekcyjno – edukacyjnego w trakcie jego realizacji i po zakończeniu programu	– liczba uczestników programów korekcyjno – edukacyjnych (mężczyźni, kobiety); – liczba osób zobowiązanych do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym, – liczba osób, które ukończyły program, – liczba osób skierowanych do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej		
Zwalczanie zachowań przemocowych	Podejmowanie czynności prawnych wynikających z przepisów prawa	– liczba interwencji domowych policji w związku z podejrzeniem występowania przemocy domowej, – liczba założonych formularzy „Niebieskie Karty" przez podmioty do tego uprawnione, – liczba spraw skierowanych do sądu/prokuratury,	Policja, PCPR, OIK, ośrodki pomocy społecznej, sąd, prokuratura, placówki oświatowe, ochrona zdrowia, kuratorzy sądowi, inne	Zadania o charakterze ciągłym

		– liczba osób skazanych za przestępstwo z art. 207 kk, – liczba wyroków sądu zobowiązujących do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno - edukacyjnych, – liczba osób skazanych za przestępstwo z art. 207 kk objętych dozorem kuratorskim		

Niezbędnym warunkiem szybkiej i skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy domowej jest interdyscyplinarność działań, dlatego też PCPR i OIK w Końskich przywiązują dużą uwagę do współpracy z innymi instytucjami, służbami społecznymi, a także organizacjami pozarządowymi, które niosą pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Skuteczne pomaganie osobom doświadczającym przemocy powinno mieć wieloaspektowy charakter. Uzupełnieniem pomocy indywidualnej jest uczestnictwo osób dotkniętych przemocą, m.in. w grupach wsparcia. Członkowie takich grup mogą wspierać się wzajemnie przy pokonywaniu trudności, rozwijać nowe formy radzenia sobie z problemem, dodawać sobie wspólnie odwagi i pewności siebie przy dochodzeniu swoich praw.

W systemie przeciwdziałania przemocy domowej niezwykle ważne jest – obok działań edukacji społecznej nt. zjawiska przemocy i informacji o miejscach udzielania pomocy oraz ochrony i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej – prowadzenie oddziaływań w stosunku do osób stosujących przemoc.

IX. Ewaluacja i monitoring Programu

Monitoring *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028* będzie dokonywany raz w roku w formie sprawozdania. Będzie on polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. W oparciu o te dane, dokonywana będzie ewaluacja programu, która ma dostarczyć informacji, czy cele są właściwie realizowane, jaka jest ich trafność, skuteczność i efektywność.

X. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania zadań *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028* będą środki:

- z budżetu powiatu koneckiego (środki własne),
- z budżetu państwa,
- z innych programów/konkursów oraz wkłady finansowe innych jednostek działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Program Korekcyjno – Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc Domową finansowany jest w ramach dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej.

XI. Spis tabel i wykresów

Spis tabel

Tabela 1. Niebieskie Karty w latach 2021 - 2023 w podziale na podmioty je sporządzające – str. 16

Tabela 2. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A" przez wybrane instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej na terenie powiatu koneckiego w latach 2021 – 2023 – str. 16 – 17

Tabela 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta" w latach 2021 – 2023 – str. 18.

Tabela 4. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy domowej w poszczególnych gminach powiatu koneckiego w latach 2021 – 2023 – str. 19.

Tabela 5. Liczba osób doznających przemocy, które zgłosiły się do ośrodków pomocy społecznej w latach 2021 - 2023, według płci, wieku oraz z niepełnosprawnością – str. 19-20.

Tabela 6. Osoby doznające przemocy domowej w powiecie koneckim w latach 2021 – 2023, wg. miejsca zamieszkania – str. 20.

Tabela 7. Osoby stosujące przemoc domową w powiecie koneckim, wg. płci oraz miejsca zamieszkania w latach 2021 – 2023 – str. 22.

Tabela 8. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, wg. danych KPP w Końskich – str. 22.

Tabela 9. Liczba uczestników programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w latach 2021 – 2023 – str. 28.

Tabela 10. Liczba osób skazanych za przestępstwo z art. 207 § 1 Kodeksu karnego, w tym liczba osób objętych dozorem kuratorskim oraz liczba wydanych wyroków zobowiązujących do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym w latach 2021 – 2023 – str. 29.

Spis wykresów

Wykres 1. Osoby wobec, których istnieje podejrzenie że są dotknięte przemocą domową w podziale na płeć i wiek - według danych z Komendy Powiatowej Policji w Końskich – str. 23.

Wykres 2. Liczba osób korzystających z poradnictwa świadczonego w PCPR/OIK w Końskich

w latach 2021 – 2023 – ogółem – str. 24.
Wykres 3. Liczba osób, korzystających z poradnictwa świadczonego w PCPR/OIK w Końskich w latach 2021 – 2023 z powodu przemocy domowej – str. 25.
Wykres 4. Liczba postępowań z art. 207 Kodeksu karnego wszczętych i zakończonych aktem oskarżenia przez Prokuraturę Rejonową w Końskich – str. 28.

XII. Bibliografia

1. A. M. Basak, *Uwarunkowania przemocy w rodzinie*, „Pedagogika Rodziny" 2012, s. 132.
2. strona internetowa https://gov.legalis.pl/zasady-postepowania-w-ramach-procedury-niebieskiej-karty-i-wzory-obowiazujacych-w-procedurze formularzy-w-2023-r/ [dostęp 15.02.2024 r.].
3. strona internetowa https://www.niebieskalinia.info/index.php/sprawcy-przemocy/28-charakterystyka/47-co-cechuje-osobe-stosujaca-przemoc [dostęp 01.03.2024 r.]

Załącznik nr 1
do Powiatowego Programu
Przeciwdziałania Przemocy Domowej
i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028

Program działań profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w powiecie koneckim na lata 2024 - 2028

Spis treści

I. Wprowadzenie 3
II. Podstawy prawne programu 5
III. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie koneckim 5
IV. Adresaci Programu 6
V. Założenia Programu – cele i zadania 7
VI. Oczekiwane rezultaty Programu 10
VII. Realizacja Programu 11
VIII. Źródła finansowania 12
IX. Monitoring 12

I. Wprowadzenie

Zasadniczym i najistotniejszym środowiskiem wychowawczym człowieka jest środowisko rodzinne, w którym dziecko rozwija się fizycznie i psychicznie. W rodzinie wpaja się określone normy, regulujące zachowanie jej członków oraz role i pozycje, określające wzajemne wymagania i oczekiwania. Dziecko w rodzinie zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć emocjonalnych, przyswaja wartości, normy, zasady postępowania, uczy się współdziałania i realizowania indywidualnych potrzeb.

Zgodnie z ustawą z dnia 25 lutego 1964 roku - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.), małżonkowie są zobowiązani do współdziałania dla dobra rodziny, którą przez swój związek założyli, a rodzice i dzieci są obowiązani do wzajemnego szacunku i wspierania.

Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych podkreśla, że dziecko ze względu na swoją niedojrzałość fizyczną oraz umysłową, wymaga szczególnej opieki i troski, a dla pełnego i harmonijnego rozwoju swej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

Nie we wszystkich rodzinach panują jednak odpowiednie warunki do prawidłowego rozwoju dzieci. Problemy społeczne, takie jak: bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia, choroby cywilizacyjne, itp., często powodują napięcia i frustracje. Nie wszystkim udaje się zwalczać sytuacje kryzysowe, co może powodować zachowania patologiczne, demoralizujące, przemocowe wśród członków rodziny.

W rodzinach dysfunkcyjnych często dochodzi do przemocy wobec dzieci. Ma ona charakter nie tylko fizycznego karania, ale także znęcania psychicznego, wykorzystywania seksualnego oraz niezaspokajania podstawowych potrzeb dziecka.

Przemoc wobec dziecka to poważny problem społeczny, dlatego **bardzo ważna jest profilaktyka, która pozwala uchronić dziecko przed doświadczeniem przemocy, głównie dzięki popularyzacji wiedzy na jej temat, nauce sposobów rozpoznawania przemocy i wyrabianiu umiejętności przeciwdziałania jej.**

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (t. j. Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) wskazuje, że pomoc społeczna jest tą dziedziną polityki społecznej państwa,

której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.) zawiera preambułę: „dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a szczególnie dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami" oraz wskazuje, że obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacja pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego, a także organach administracji rządowej.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424*)* nakłada na samorząd powiatowy między innymi obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym, mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych, w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ma więc za zadanie podejmować działania profilaktyczne w zakresie wspierania rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej za pomocą zintegrowanych i interdyscyplinarnych działań, tak aby zmniejszyć lub zapobiec występowaniu niepożądanych zachowań przemocowych w rodzinach, szczególnie wobec dzieci.

Celem niniejszego programu jest opracowanie zestawu działań profilaktycznych, które będą służyć zwiększeniu wiedzy mieszkańców powiatu, szczególnie dzieci i młodzieży na temat zjawiska przemocy, a także metod przeciwdziałania temu zjawisku.

Jednym ze sposobów dotarcia do mieszkańców będzie profesjonalizacja kadr

pracujących z dziećmi w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Największy efekt podejmowanych w ramach programu działań będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji współpracy wielu osób, grup społecznych oraz instytucji i służb wspierających rodziny i dzieci, w tym zaangażowanych w realizację działań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.

II. Podstawy prawne programu

Zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej, oprócz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, regulowane są w kilku aktach prawnych obowiązujących w Rzeczpospolitej Polskiej, a także w Konwencji Rady Europy dotyczącej przeciwdziałania przemocy.

Podstawowe akty prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r., Nr 114, poz. 946);
2. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 roku (Dz. U. z 1991 roku, Nr 120, poz. 526),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.),
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.),
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424).

III. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie koneckim

Diagnoza zjawiska przemocy domowej w powiecie koneckim została szeroko opisana w Rozdziale IV *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Koneckim na lata 2024 – 2028.*

Dane z lat 2021 – 2023 pozyskane w celu dokonania diagnozy wskazują, że problem

przemocy domowej w powiecie koneckim jest poważny i nie może być marginalizowany.

Liczba interwencji w związku z przemocą domową nie wykazuje tendencji wzrostowej, ale wskaźnik liczby dzieci doznających przemocy domowej utrzymuje się na wysokim poziomie.

Szczególnie bolesnym przeżyciem dla dziecka jest doznawanie przemocy ze strony rodziców lub opiekunów, czyli osób które powinny zapewnić mu poczucie bezpieczeństwa. W literaturze możemy spotkać się z pojęciem „syndromu dziecka maltretowanego", jako określenie szeregu następstw fizycznych i psychicznych, powstałych w wyniku złego traktowania dziecka. Dzieci doświadczające przemocy fizycznej mają często widoczne obrażenia cielesne. Od strony psychicznej i emocjonalnej, bezpośrednią reakcją dziecka na zachowania krzywdzące jest wzrost agresji wobec innych osób, niska samoocena, brak poczucia własnej wartości, emocjonalna labilność, nieumiejętność wchodzenia w relacje interpersonalne, wrogość do otoczenia. Dzieci krzywdzone często są opisywane jako niezdolne do rozluźnienia, bez poczucia humoru, krnąbrne, przyjmują postawę zimnego wyczekiwania lub wzmożonej czujności. Niektóre z nich przejawiają postawę zdecydowanie wycofującą, są depresyjne, ze skłonnością do izolacji, nie odczuwają przynależności uczuciowej z osobami bliskimi.

Młodzież doznająca agresji w domu często ratuje się ucieczką, przeżywa również wiele innych problemów psychologicznych, takich jak: słabo rozwinięte poczucie własnej tożsamości, brak akceptacji własnej osoby, poczucie bezsensu, depresja, myśli samobójcze, problemy z narkotykami i alkoholem. Często dochodzą do tego problemy z nauką i z promocją do następnej klasy oraz kłopoty z prawem. (I. Pospiszyl: Przemoc w rodzinie. Wyd. WSiP, Warszawa 1994).

Z powyższego możemy wywnioskować, że przemoc w środowisku rodzinnym wywiera istotny wpływ na rozwój psychiczny, emocjonalny i fizyczny dziecka. Zasadne jest zatem podejmowanie działań w zakresie propagowania prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich, sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie, nawiązywania pozytywnych relacji między partnerami.

IV. Adresaci Programu

Niniejszy program adresowany jest do:

1. rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej,

2. rodzin zastępczych sprawujących pieczę nad nieletnimi,
3. dzieci wychowujących się w rodzinach zagrożonych przemocą,
4. dzieci będących ofiarami przemocy domowej,
5. przedstawicieli instytucji i służb wspierających dziecko i rodzinę,
6. społeczności lokalnej.

V. Założenia Programu – cele i zadania

Cel główny:

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w powiecie koneckim, poprzez wspieranie i podejmowanie działań profilaktycznych wobec rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy, w szczególności w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Cele szczegółowe:

1. **Zwiększenie świadomości społecznej wśród mieszkańców powiatu, dotyczącej zagrożeń związanych z przemocą domową poprzez organizowanie akcji i kampanii informacyjnych.**

Zadania:

1) organizowanie akcji informacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu koneckiego dotyczących problematyki przemocy domowej i metod jej przeciwdziałania (rozpowszechnianie materiałów informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej – ulotek, broszur, plakatów, czasopism, publikacji, itp.),
2) prowadzenie kampanii społecznych poświęconych problematyce przemocy domowej w ramach Koneckich Dni Profilaktyki oraz włączanie się w akcję „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem" poprzez oferowanie osobom zainteresowanym specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, z zakresu uzależnień, informacyjno - socjalnego),
3) upowszechnianie w siedzibie oraz na stronie internetowej PCPR w Końskich informacji o instytucjach pomocowych, placówkach, organizacjach pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku, rodzinie i przeciwdziałających przemocy.

Wskaźniki:

- liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej - ulotki, broszury, plakaty, czasopisma, publikacje, itp.,
- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych poświęconych problematyce przemocy domowej oraz liczba kampanii, w które włącza się PCPR/OIK,
- liczba upowszechnionych informacji o instytucjach pomocowych działających na rzecz pomocy dziecku, rodzinie i przeciwdziałających przemocy, w tym informacje dotyczące świadczonego przez PCPR/OIK poradnictwa (grafik).

2. **Promocja postaw wolnych od przemocy w szkołach podstawowych i/lub ponadpodstawowych oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych z terenu powiatu koneckiego.**

Zadania:

1) prowadzenie w szkołach i placówkach opiekuńczo – wychowawczych z terenu powiatu koneckiego warsztatów/spotkań z zakresu szeroko pojętej profilaktyki (zakres tematyczny: komunikacja, współpraca, asertywność, rozwiązywanie konfliktów, agresja i przemoc rówieśnicza, tolerancja, itp.).

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych w szkołach i placówkach z terenu powiatu koneckiego warsztatów/spotkań profilaktycznych.

3. **Promocja prawidłowych metod wychowawczych wśród rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy, opiekunów pełniących funkcję rodzin zastępczych.**

Zadania:

1) prowadzenie warsztatów/spotkań profilaktycznych/grup wsparcia z zakresu przeciwdziałania przemocy (zakres tematyczny: komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, przemoc domowa, demoralizacja, agresja, itp.) oraz szkoleń dotyczących psychologicznych aspektów wychowania i opieki,
2) podejmowanie inicjatyw służących budowaniu prawidłowych postaw rodzicielskich,

3) udzielanie poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego dla osób pełniących funkcję rodzin zastępczych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych,
4) udzielanie informacji i poradnictwa w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w tzw. namiocie profilaktycznym podczas imprez okolicznościowych organizowanych na terenie powiatu.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych warsztatów/spotkań/szkoleń/grup wsparcia dla rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy, opiekunów pełniących funkcję rodzin zastępczych,
- liczba podejmowanych inicjatyw służących budowaniu prawidłowych postaw rodzicielskich,
- liczba udzielonych porad pedagogicznych i psychologicznych,
- liczba imprez organizowanych na terenie powiatu, podczas których promowano prawidłowe metody wychowawcze.

4. **Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i zagrożonym przemocą domową.**

   Zadania:

   1) działania interwencyjne wobec rodzin, w których wystąpiło zjawisko przemocy domowej,
   2) zapewnienie specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, informacyjno - socjalnego) dla osób doznających przemocy domowej oraz dla osób, co do których istnieje podejrzenie że są osobami doznającymi przemocy domowej.

Wskaźniki:

- liczba interwencji u rodzin w związku z wystąpieniem przemocy domowej,
- liczba udzielonych porad specjalistycznych dla osób doznających przemocy domowej oraz dla osób, co do których istnieje podejrzenie, że są osobami doznającymi przemocy domowej.

5. **Podnoszenie kompetencji i profesjonalizmu osób zajmujących się problemem przemocy domowej w powiecie koneckim w zakresie zwiększania ich kompetencji**

zawodowych, poszerzania wiedzy, wymiany doświadczeń oraz budowania relacji pomiędzy różnymi służbami pomocowymi.

Zadania:

1) organizowanie szkoleń dla różnych grup zawodowych zajmujących się problemem przemocy domowej w powiecie koneckim (pracowników socjalnych, policjantów, kuratorów sądowych, pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych, nauczycieli, pedagogów oraz innych, w zależności od potrzeb) w celu podniesienia wiedzy w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy,
2) uczestnictwo kadry PCPR w szkoleniach dotyczących przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych szkoleń dla kadr zajmujących się problemem przemocy domowej,
- liczba szkoleń z zakresu przemocy w rodzinie, w których wzięła udział kadra PCPR.

VI. Oczekiwane rezultaty Programu

Przewidywane rezultaty realizacji programu:

1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej,
2) zwiększenie wiedzy na temat przemocy i agresji u/wśród dzieci i młodzieży,
3) zwiększenie przez dzieci i młodzież umiejętności korzystania z pomocy innych,
4) dostarczenie rodzicom i opiekunom wiedzy na temat prawidłowych metod wychowawczych,
5) wzmocnienie rodzin w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi,
6) wzrost wiedzy i umiejętności rodziców i opiekunów w prawidłowym funkcjonowaniu i radzeniu sobie z trudnościami wychowawczymi,
7) podniesienie wśród lokalnej społeczności poziomu wrażliwości na wszelkie przejawy przemocy,
8) podniesienie wśród lokalnej społeczności poziomu wiedzy na temat skutków przemocy domowej,

9) wzrost kompetencji i profesjonalizmu kadr zajmujących się problemem przemocy domowej w powiecie koneckim oraz nawiązanie współpracy pomiędzy służbami i instytucjami z terenu powiatu koneckiego działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

VII. Realizacja Programu

1. Okres realizacji Programu

Program działań profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w powiecie koneckim będzie realizowany w latach 2024 - 2028.

2. Realizatorzy Programu

Realizatorem *Programu* jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich.

Realizacja założeń programowych wymaga współpracy wielu podmiotów. Przewiduje się podjęcie starań w celu pozyskania do jego realizacji następujących służb i instytucji z terenu powiatu koneckiego:

- ośrodki pomocy społecznej,
- policja,
- Sąd Rejonowy w Końskich,
- Prokuratura Rejonowa w Końskich,
- placówki oświatowe,
- podmioty prowadzące działalność leczniczą,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Końskich,
- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Końskich,
- zespoły interdyscyplinarne,
- gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
- placówki opiekuńczo – wychowawcze z terenu powiatu koneckiego,
- organizacje pozarządowe.

W ramach realizacji programu przewiduje się również współpracę z innymi instytucjami, stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi spoza terenu powiatu koneckiego.

VIII. Źródła finansowania

Program będzie realizowany ze środków własnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich oraz w miarę możliwości - środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

IX. Monitoring

Monitoring *Programu* będzie prowadzony corocznie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich na podstawie danych własnych, ewentualnie danych pozyskanych od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu.